

Tarih: 01.12.2023
Konu: Bilgi Ahlakı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ

عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

اللَّهُمَّ انْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي وَزِدْنِي عِلْمًا.

Aziz Müminler!

Okuduğum âyet-i kerimede Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: **“Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur.”** [1] Okuduğum hadis-i şerifte ise Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle dua etmektedir: **“Allah’ım, bana öğrettiklerinle beni faydalandır. Bana fayda verecek ilmi öğret ve ilmimi artır.”**[2]

Kardeşlerim!

Biz, ilk emri ‘oku’ ile başlayan bir medeniyetin mensuplarıyız. İslam dini; bilgiye ve bilgi sahibi insanlara çok değer vermiş, bilgiyi elde etme ve onu kullanma hususunda da birtakım ölçüler koymuştur. Buna göre bilgi elde etmekten amaç öncelikle hakikati kavramak ve faydalı işler yaparak Hakk’a yakın olmaktır. Tarih boyunca bilgiyi bu amacın dışında kullananlar ise bilgiyi kendi çıkarlarına alet etmişler, insanlığa mutluluk yerine acı ve ızdırap getirmişlerdir.

Özü itibarıyla doğruya ve güzele ulaştırması gereken bilgi, istismar edildiğinde bu değerleri kaybettirir. Bilgi istismarı insanlığın faydasına kullanılabilecek bilgi birikimini kötülüğün hizmetine sunma veya menfaate aracı yapma çabasıdır.

Değerli Kardeşlerim,

İlimden maksad, insanların huzuruna, çevrenin düzenine ve bütün canlıların faydasına olacak şeyleri öğrenip öğretmektir. İlmî çevremize ve bütün canlılara zarar verecek gayeler için kullanmak onun istismar edilmesidir.

Çok farklı alanlarda kendini gösteren bu istismar ile nice şehirler bir bomba ile yok edildi, yüzbinlerce insan öldürüldü, doğal ve ekolojik çevre tahrip edildi. İnsanların ve canlıların beslendiği doğal gıdaların yerini genetiği değiştirilmiş gıdalar aldı. Kısacası bugün maalesef pek çok alanda bilginin, insanlığın hayrına değil zararına kullanıldığını görmekteyiz.

Aziz Müminler,

Bilgi bir ilaç gibidir, iyi yönde kullanıldığında nice hastalıklara deva olur. Kötü yönde kullanıldığında ise kendisinden nice zehirler elde edilir. Öyleyse hep beraber, bilgiyi Hakk’a ve hakikate, hikmete götüren bir vasıta görerek insanlığın ve çevrenin yararına kullanalım. Bilgiyi istismar edenlere karşı bilgi ahlakı ile karşılık verelim. Bunun için doğru bilginin peşinden gidelim. Bilmelidir ki dünya üzerinde mutluluğun hakim olması, hakikate ulaştırın, insanlığa faydalı olan bilginin yayılması ile mümkün olabilecektir.

Hutbemi bilginin menfaat ve kişisel tatmin aracı yapılmasının acıklı akıbetini bildiren şu hadis-i şerif ile bitiriyorum;

“Aziz ve Yüce olan Allah’ın rızası için öğrenilmesi gereken bir ilmi, sırf dünya menfaati elde etmek için öğrenen bir kimse kıyamet günü cennetin kokusunu dahi alamayacaktır. [3]

[1] İsra 17/ 36.

[2] Tirmizi, Deavat, 128.

[3] Ebu Davud, İlim, 12.

Norveç Diyanet Hutbe Komisyonu